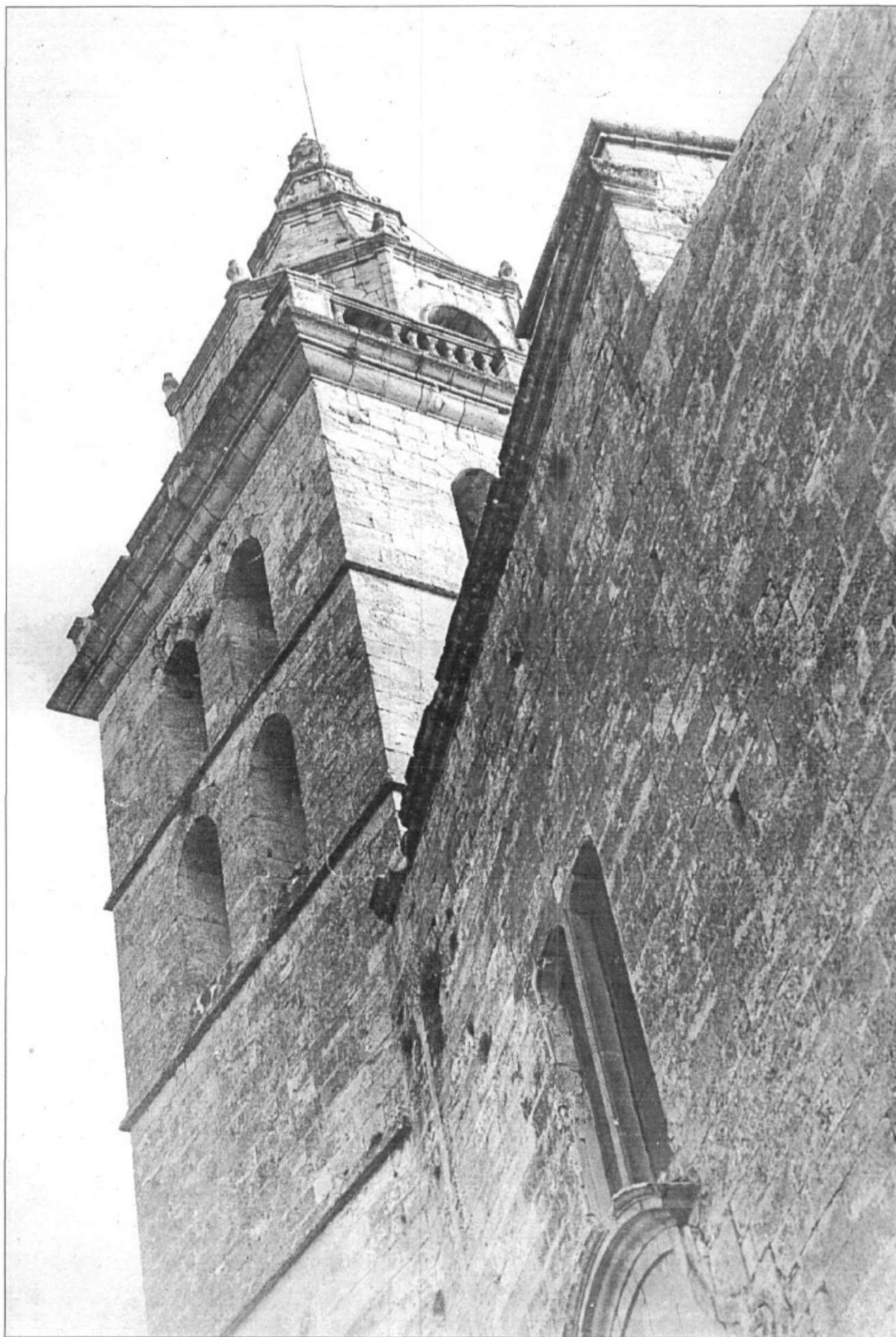

se11a

centre cultural de sencelles - associació de premsa forana de mallorca - núm. 51 - estiu 97 - gratuït

Presentació

Aquest número especial de Sa Sella arriba a vosaltres gràcies a la feina dels col·laboradors i subscriptors de la revista de Sencelles.

El número és gratuït, gràcies a que Sa Sella va presentar el projecte d'edició d'un especial dedicat a *Imatges d'Ahir* i a *De Sencelles: sencellers* al programa del conveni del Pla Pilot de Normalització Lingüística de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esports i de l'Ajuntament de Sencelles.

Aquest número especial està immers dins les diferents activitats *ESTIU ACTIU* que el Centre Cultural de Sencelles ha programat durant aquests mesos per celebrar la sortida al carrer del número L de la revista Sa Sella.

Volem destacar la col·laboració de tothom que ens ha deixat fotografies antigues i dels que han finançat la iniciativa de Sa Sella.

Per molts d'anys!

Equip de Redacció (ordre alfabètic):

Xisca Cirer Cirer
Joana Ferragut Fiol
Joan Bosco Florit Horrach
Joan Florit Salas
Tomeu Morro Oliver
Guillem Mut Llabrés

L'equip de redacció agraeix a totes les persones que desinteressadament ens han oferit les seves fotografies.

Nota de la Redacció: Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels propis autors.

Revista Sa Sella
C/ Església, 3
CP 07140 Sencelles - Mallorca
E-Mail: xeremier@arrakis.es
TONIFF@balearc.com

Portada: plaça de la vila als anys trenta.

Dipòsit legal: PM 400-89.
Edita: Centre Cultural de Sencelles (1974) des de 1983.

Imprimeix: Tirrena SA
Carrer J. Gris
Tel. 555212 Manacor

Imatges d'Ahir

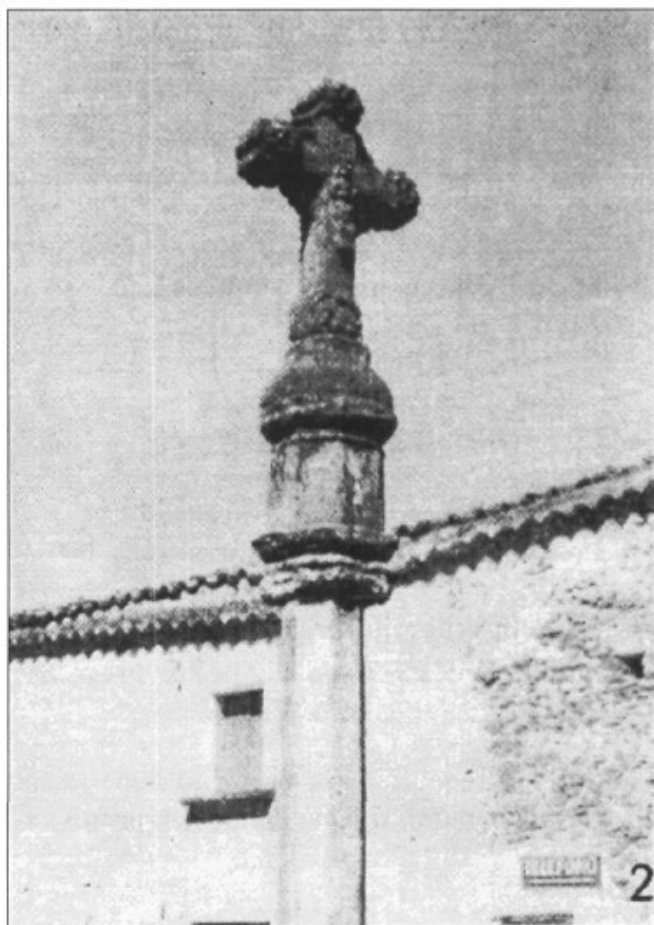

Les imatges d'aquesta pàgina són del tercer tom del Corpus de Toponímia de Mallorca de Josep Mascaró Pasarius editat l'octubre de 1964.

La imatge de l'esquerra mostra com eren llavors els cantons que donen al carrer General. Destaca la seva gran senzillesa. Només veim parets de pedra, la bombeta de l'enllumenat públic i en terra fora asfaltar. Encara no havia arribat l'època de tenir tots els frontis plens de fils i cables.

A la dreta veim com era la part superior de la creu de can Mavi a principis del seixanta. La veritat és que no ha canviat gaire. Això sí, està una mica més feta malbé com a conseqüència del pas dels anys, de la deixadesa i de la contaminació. El que sí que ha canviat és la façana que veim darrere. El frontis de cas Xicot ha sofert amb el pas dels anys unes obres que alterat la seva fesomia.

Fixau-vos amb el detall del cartell que anunciava als qui arribaven a Sencelles provinents tant d'Inca com de Costitx on podrien trobar el servei de telèfon. No surt a la foto però més a la dreta i a la mateixa façana hi havia un cartell triangular en forma de banderola que indicava el nom del poble: Sancellas. Ara està totalment rovellat.

De Sencelles : sencellers

Francesc Rosselló Gil

Era mestre, escriptor i il·lustrador de llibres de pedagogia.

Des de mitjans de la dècada dels anys 20 fou el mestre nacional titular de l'escola de Sencelles situada a la placeta de Son Morei (al lloc on fou la Cambra Agrària Local de Sencelles i també antiga presó) i a la del carrer dels Jardins número 2. Ho fou fins 1929 quan ocupà la plaça Llorenç Maria Duran i Coli.

L'any 1926 ocupava un càrrec de regidor a l'ajuntament de Sencelles i al 1928 encara ho era. Des de la seva regidoria impulsà els tràmits per a la construcció d'una escola graduada a Sencelles i la creació d'una biblioteca popular, famosa per tot Mallorca, llibres de la qual encara se'n guarden exemplars a l'actual Biblioteca Municipal.

És l'autor del llibre *Analfabetismo. Sus causas y remedios para combatirlo. Historia de la escritura* editat l'any 1920 per l'Imprenta Imperio de Barcelona obra que fou declarada d'utilitat a les Acadèmies Regimentals d'analfabets per l'autoritat militar l'any 1922. S'ha de recordar que molts de joves arribaven al servei militar amb un nivell cultural baixíssim i allà aprenien a llegir i escriure.

També va escriure l'any 1933 *El dibujo en la Primera Enseñanza. Orientaciones sobre su empleo. Utilidad y resultados* editat a Palma.

A Barcelona havia estat col·laborador artístic a revistes de cinematografia d'Espanya i de l'estranger, a la revista *Avante*, i ja a Ciutat, dibuixà per la *Última Hora* i per als textos d'Edicions Porcel.

Fou un actiu col·laborador del Museu Pedagògic i de les seves activitats n'era el responsable artístic: ell era l'encarregat dels decorats, els dibuixos, els rètols, etc. El Museu Pedagògic era un centre pedagògic on hi havia una exposició permanent de material i mobiliari escolar, s'hi feien cursos pràctics per a mestres, conferències, excursions, etc.

Al grup escolar Santa Isabel confeccionà al pastel sobre algunes parets un gran plafó sobre zoologia.

Va publicar també nombrosos quaderns sobre cal·ligrafia. Era caixista d'impremta i diplomà per l'Institut de les Arts del Llibre de Barcelona, i per això mateix organitzà unes pràctiques d'impremta a l'Escola Graduada de Llevant (Pal-

ma) pels anys trenta, segons les tècniques Freinet, publicant una revista escolar, d'aquella experiència en sortiren després uns quants impressors d'entre l'alumnat.

L'any 1936 va ésser nomenat governativament Secretari de la Inspecció d'Ensenyament Primari, càrrec que ostentà fins al 1938. Malgrat això fou depurat i separat de la carrera de mestre per haver estat director, segons el seu expedient, d'una revista esquerrana *El Magisterio Balear*.

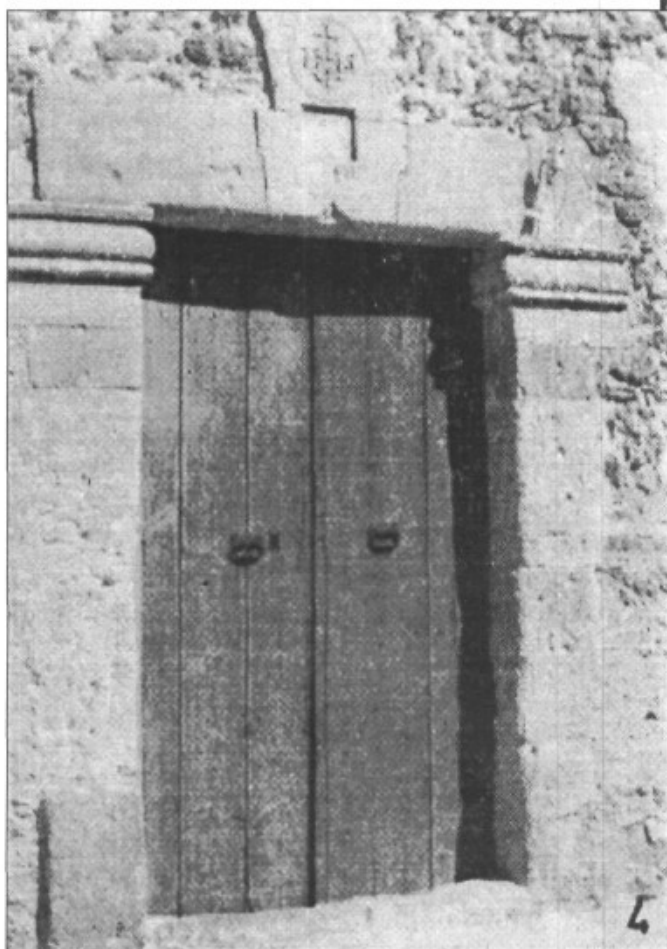
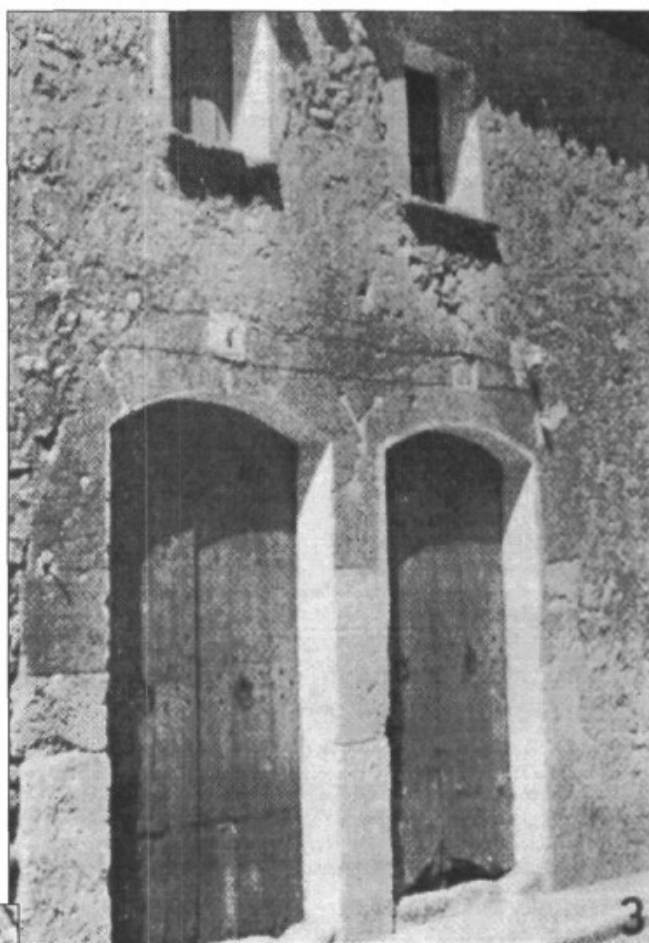
L'any 1967 li fou atorgada la Cruz de Alfonso X el Sabio.

Informació extreta de la *Gran Enciclopèdia de Mallorca*, del llibre *Llorenç Maria Duran i Coli* de Carme Fernández i de *Escola i societat* de Jaume Oliver.

Imatges d'Ahir

Dues Imatges d'Ahir més provinents del Corpus de Toponimia de Mallorca. A la dreta podem veure dos portalets de dues case pageses de Sencelles. No hem pogut esbrinar certament de quines cases ni de quin carrer es tracta, ara bé, pensam que en tota probabilitat serien dues cases del principi del carrer Glosador Llorenç Cartutxo, antigament carrer de can Betlem.

Són dues cases ben senzilles però no per això mancades de bellesa ni d'interès. L'arquitectura popular tradicional té tot el seu encant amb demostrar que amb materials ben vulgars es podien aconseguir mostres arquitectòniques singulars adaptades a les necessitats de la gent d'aquell temps.

El portal que apareix a la foto del costat si que és fàcilment identificable, ja que encara que hagi canviat de fisonomia, és tant peculiar i característic que tot d'una s'identifica. Es tracta del portal de can Xoi del carrer d'Antoni Maura.

És tracta d'un portal molt peculiar ja que és de marès, adintelat i porta una inscripció cristiana sobre l'entrada. Actualment les antigues portes de fusta han estat substituïdes per una entradeta-batiport.

De Sencelles : sencellers

Victorià Ramis d'Aireflor i López-Pinto

Escriptor i poeta nat a Ciutat l'any 1927. Es va llicenciar en dret per la universitat de València l'any 1949 i exercí de funcionari a l'ajuntament de Palma. Era un periodista frustrat parent llunyà de la poetessa Maria Antònia Salvà, nebot del poeta Joan Ramis d'Aireflor i Saura, i de l'historiador Josep Ramis d'Aireflor i Sureda.

Entre les seves obres destaquen diverses temàtiques, com el caràcter popular a *Gent humil i nous coverbos* (1978), de caràcter líric a *Petites subtileses i encara més coverbos* (1980), d'aire elegíac com a *Cançons d'enyorança, cançons de mar i terra i alguns coverbos més* (1981), o poesia amorosa com *Idil·lis i elegies* (1981). Altres obres seves són *Hores de solitud i cançons de primavera* (1982), *Comiat* (1983) i *L'auca de la Sala* (1985).

Una de les característiques més destacades de l'obra de Victorià era l'ús abundant d'arcaïsmes que ell mateix justificava per tres raons: perquè a la parla col·loquial de la pagesia eren freqüents, perquè aquest lèxic connecta perfectament en els seus versos, i perquè son formes catalanes com qualsevol altres.

Altres obres seves posteriors són *Poemes a Violant* (1985), *Més poemes a Violant* (1987) i *Encara més poemes a Violant* (1989), a través de les quals donava fe de l'existència d'un

amor idealitzat en la persona imaginària de Violant. Molt afeccionat a la geneologia, sobre tot la de la seva antiga família, deixà inèdites unes *Notes histórico-familiars*. Un dels seus darrers llibres publicats fou *Cendres al vent* (1988), obra composta de petites narracions, en una de les quals fa una recreació literària de la llegenda sencellera de l'Era Esfondrada, que ell coneixia prou bé ja que està situada molt a prop d'Aireflor.

Morí el 1991 a Puigpunyent, on tenia fixat el seu domicili, després d'una llarga i

penosa malaltia.

JBF

Subscriure's a

Sa Sella

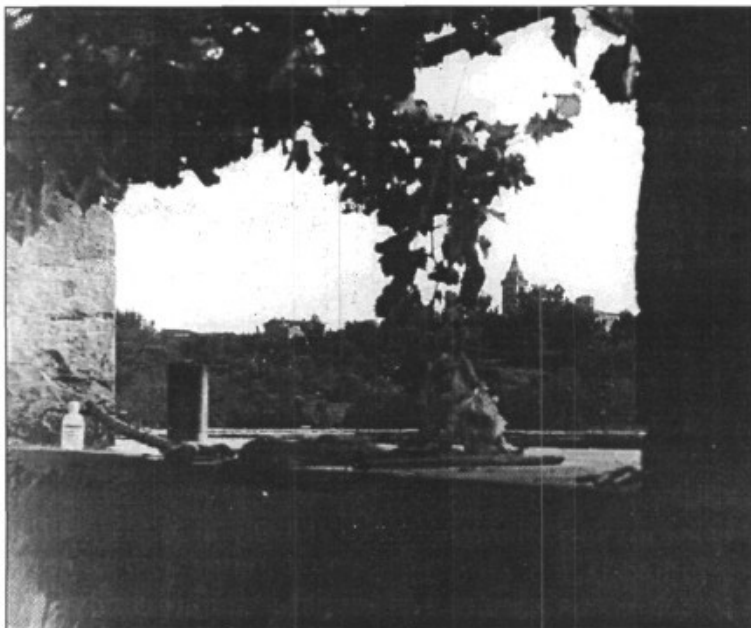
no costa tant i no és

pagat per riure!

De Sencelles : sencellers

Quatre dels sencellers morts per la repressió derivada de la Guerra Civil (I)

Julià Cirer Ferragut : Era de can Gelat de Sencelles però s'havia mudat a viure a Palma. Un cosí seu, en Bernat Gelat era anomenat Na Trenches per les seves tendències homosexuals. d'un personatge cèlebre de la Mallorca feixista. En Julià Cirer no tenia feina i guanyava qualche cosa venent Nuestra Palabra, publicació d'ideologia comunista editada des de 1931 a Palma. Per la seva proximitat als comunistes quan hi hagué el cop d'estat feixista cercà amagatall dins d'un pou de l'hort de Son Coc, amb un company. Son Coc donà nom a una barriada de Ciutat situada entre el carrer de Manacor i la plaça Pere Garau.

Varen esser delatats. Aquesta delació va costar quatre vides les de l'amo de l'hort i el seu fill, la de Julià Cirer i la del seu company d'amagada que varen esser foren executats a la vorera del camí dels Reis la nit del vint-i-nou al trenta d'agost de 1936.

Antoni Ferragut : Residia a Palma on feia de forner. Era líder sindical d'UGT, sindicat d'inspiració socialista. Va arribar a presidir el Sindicat de Forners de la Ciutat de Mallorca. Aprofitant la rebel·lió militar, per venjança, l'empresari d'un forn va ordenar la seva mort i quatre homes l'assassinaren a qualche indret del terme de Campos.

Julià Ferragut i Coll : Va néixer a Sencelles l'any 1907 però residia a Lloret de Vistalegre. Era un pagès ric, presumit i fadri. "Un dia va

pintar la falç i el martell a la façana de l'Ajuntament i ningú va motar. Sabia que la gent de dretes el mirava amb una mescla d'admiració i de ràbia. Cada diumenge solia posar-se l'escut del Partit Comunista a la corbata, perquè el vessin. Perquè tots el vessin... Conten que acudí convidat al ball de sequer d'una possessió del terme i disputà violentment amb el senyor, el dret de ballar amb l'al·lota que ambdós havien triat". Se'n sortí amb la seva, però, li va

sortir cara la ballada. "L'endemà, l'esmentat senyor va ser vist quan entrava a l'ajuntament i al cap de dos dies detenien i afusellaven Julià a la paret del cementiri nou de la Ciutat de Mallorca. Era la nit de l'onze al dotze de setembre del trenta-sis".

Miquel Ques : Els únics Ques de Sencelles eren la

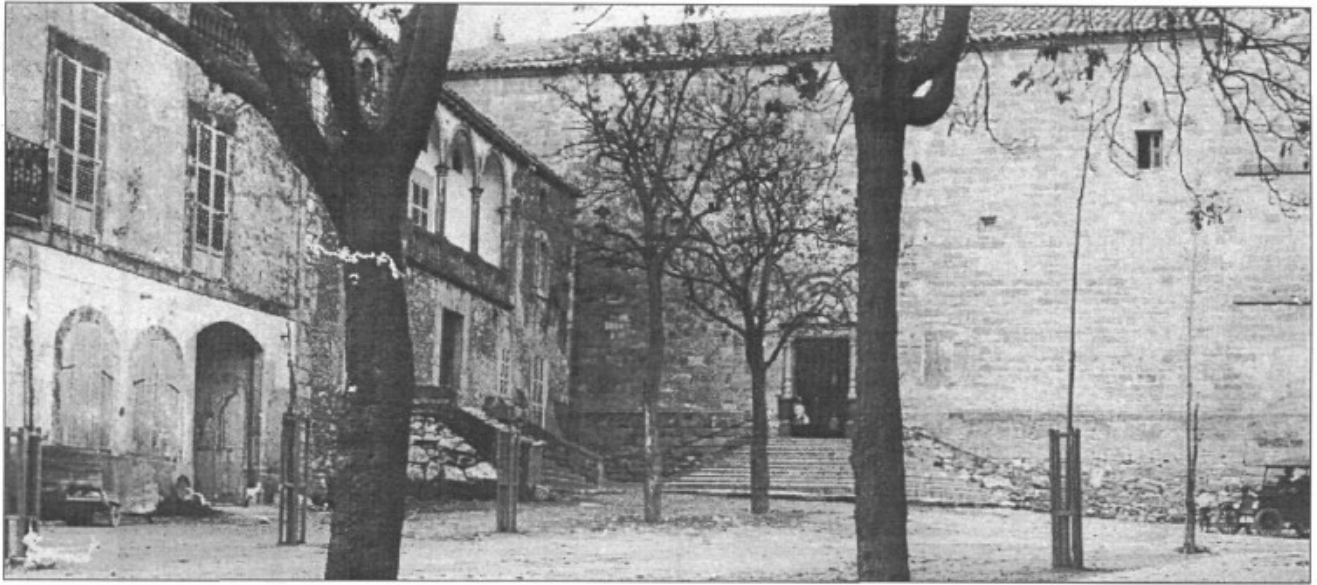
família del mestre que tenia l'escola al carreró de la placeta de Son Morei. Miquel Ques era un home jove, culte i fadri. Amb l'aixecament militar va esser empresonat al Castell de Bellver. D'allà el tregueren per assassinar-lo, encara que oficialment havia sortit posat en llibertat. Don Bartomeu Capità que era amic de la família sencellera, acudí a les autoritats a demanar per ell : "La resposta del funcionari va ser ben lacònica : Aquest home ha estat alliberat". Mai més s'han sabut noves d'ell. Sembla ser que va esser acribillat davant les parets de l'ermita de La Creu, al costat del cementiri de Porreres.

Les dades ha estat bàsicament extretes del llibre *Diccionari Vermell* de Llorenç Capellà i de la Gran Enciclopèdia de Mallorca.

Miranda Miret

Imatges d'Ahir

Plaça de Sencelles entre l'any 20 i l'any 30. Com podeu observar els canvis són evidents, el monument a la Beata encara no existia, les escales de l'església i de la rectoria no tenen res a veure amb l'actual, a l'igual que l'únic cotxe que hi veim, segurament un dels primers.

Foto cedida: Esperança Ramis Pons

Fou l'any 1950 i a les escoles es va fer aquesta fotografia, el motiu les noces d'en Llorenç del Celler i na Joana Pered'Inca.

Darrera: en Biel Ferrer, Aina Campaner de sa Creu,.

Davant: Pep Aloy de ca'n Papa, Ventura des Cellar, Margalida Ramis de ca'n Ramis, Coloma Vallés de ca'n Mopi, Jaume Pere d'Inca, el darrer no l'hem conegut.

Foto cedida per Joan Mut

Any 1955 a Son Batle el dia de l'Àngel, pancari-tat que encara es segueix fent.

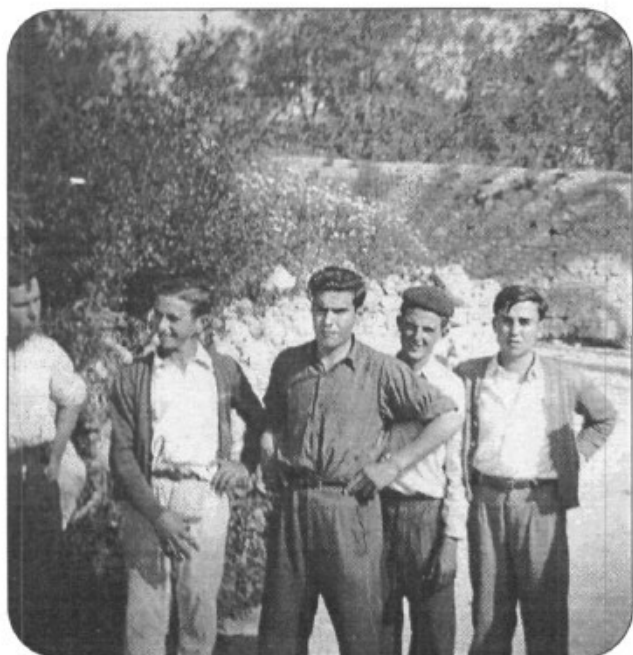
D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Rafel Florit de ca'n Polecto, Francisca Fiol de ca'n Betlem, Francisca Ferragut de ca'n Ferrera, Jaume Oliver de ca na Felipeta.

D'esquerra a dreta, fila de baix.

Toni Bauçà de ca'n Ramirat, Maria de ca'n coques, Magdalena Torrens de ca'n Panada, Joan Mut de ca'n Revell, Esperança Cirer de ca'n Carcl'lo.

Foto cedida per Joan Mut

Imatges d'Ahir

En motiu del dia de l'Àngel de l'any 1953 a l'hort de ca'n Revell.

D'esquerra a dreta: Rafel Florit de ca'n Poleto, Toni Bauçà de ca'n Ramirat, Toni Vallés de ca'n Merris, en Jaume de ca na Felipeta i en Pep Pons de ca'n Rei.

Foto cedida per Joan Mut

Motiu de la vinguda a Sencelles de la Mare de Déu de Lluc.

D'esquerra a dreta:

En Miquel Pujades de sa tenda i el seu fill Miquel amb la seva dona na Margalida, al seu costat l'amo en Joan de ca'n Calino.

Al fons de la fotografia a mà esquerra hi ha sa taula parada de madò Francisca Leris, sa cocovatera, al carrer Fca. Aina Cirer.

Foto cedida per Mª Esperança Ramis

Aquesta creu tan enremellada és la de sa Cometa. El motiu no ho sabem exactament però els domassos i la fotografia ens han fet pensar que era una festa en honor a Sor Francinaina.

El primer home començant per l'esquerra ens fa pensar que és l'amo Joan de Sa Cometa.

Foto cedida per Macià Llabrés.

De Biniali : binialers

El rector Mairata

Em proposaren la idea d'escriure una biografia del binialer que va ser el rector de la parròquia de Son Sardina durant més de 50 anys, D. Gabriel Mairata Coll. I vaig acceptar gustosament la suggerència per dues raons principals ; la meua condició de filla d'aquesta parròquia i l'estimació cap un dels personatges més destacats de la història de Son Sardina.

Gabriel Mairata Coll nasqué a Biniali, llogaret de Sencelles, el dia 12 d'octubre de 1877. Fill d'humils propietaris, prest mostrà una fervent vocació religiosa, i després d'aprendre les primeres lletres al seu poble natal, ingressà al Seminari Conciliar de Mallorca, on cursà els estudis sacerdotals.

La seva primera missa la celebrà als seus 26 anys a l'església parroquial de Santa Maria del Camí, on començà el seu ministeri i s'encarregà especialment de la Congregació Mariana de joves de la parròquia.

Sis anys després, el 3 de juny de 1909, prengué possessió de la vicaria de Son Sardina on hi fundà la Congregació Mariana que després seria substituïda per l'Acció Catòlica.

L'església de Son Sardina era una de les més pobres de Mallorca, fundada pel piatós propietari de l'antiga possessió de Son Alemany, mestre Jordi Font, i beneïda pel paborde de la seu D. Guillem Terrassa, però gràcies a la preocupació constant de Monsenyor Mairata es dugué a terme la construcció del nou temple amb la qual contribuïren els feligresos.

L'any 1913 va fer oposició al càrrec de rector que obtingué, cosa que li hauria permès regentar parròquies de més importància, però

va preferir continuar el seu ministeri en el mateix lloc on ja l'havia exercit com a vicari.

La vocació del rector Mairata es va posar de manifest en diverses ocasions que no es poden enumerar. Una d'elles, l'any 1918, durant la forta epidèmia gripal que assolà la nostra illa, gràcies a la seva iniciativa, a la que ajudaren

els propietaris de la parròquia, es serví a tots els necessitats que viures i es repartiren més de 50 flassades entre els malalts més pobres. Els donatius que es feren en metàl·lic sumaren una quantitat important. Tot i així moriren 14 persones del poble.

L'11 d'octubre de 1953 es varen celebrar a Son Sardina les Noces d'Or Sacerdotals de D. Gabriel i aquest ma-

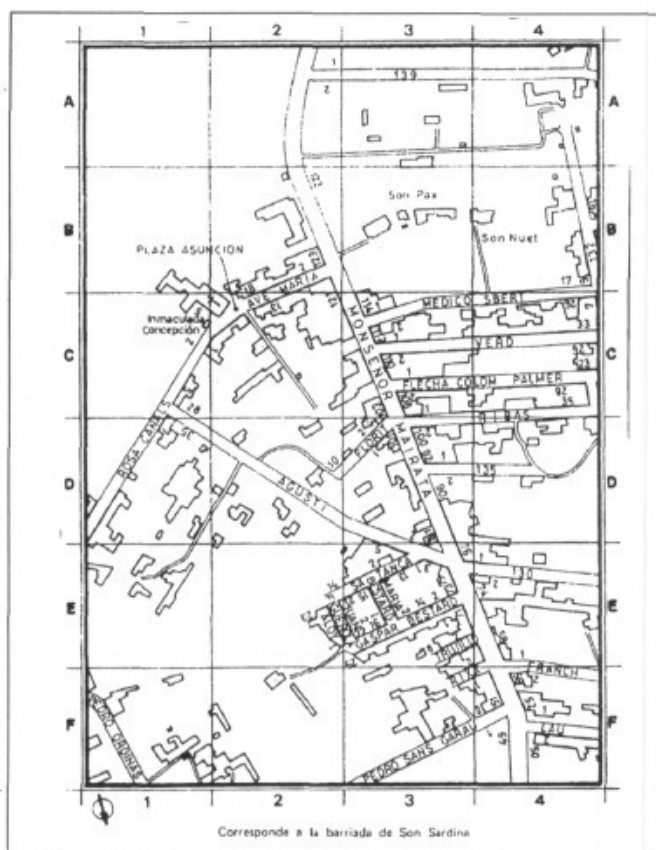

teix dia es va col·locar una làpida commemorativa dins el temple. El 1953 també va ser l'any en què Monsenyor Mairata va ser condecorat amb la creu *Pro Ecclesia et Pontifice*.

L'any 1957 a petició dels veïnats de sa Garriga, el rector va començar les gestions per a la construcció d'un oratori per aquest llogaret de cases de Son Sardina que gràcies a l'ajuda gratuïta del poble donaren el seu fruit el 10 d'agost de l'any següent.

El 13 de juny de 1959 se li va concedir el títol de *Prelat domèstic de sa Santedat* i en vista al seu merescut prestigi dins el poble es va decidir batiar el carrer més llarg de Son Sardina (el carrer de Passatemps) amb el seu nom.

L'any següent, sentint-se malalt i ancià es va

jubilar. I el divendres 3 de desembre de 1965, al seu poble natal, D. Gabriel deixava aquest món, quan comptava amb 88 anys. El dia següent després de celebrar-se les exèquies i un funeral a Biniali, amb assistència del Rvd. Vicari General, autoritats de Sencelles i nombrosíssims capellans i feels, el cadàver acompanyat per una imponent caravana va ser conduït a Son Sardina, i des de Son Lau fins a l'església va ser duit a braços del poble i es va celebrar novament un funeral.

Després de desfilat tot el poble per davant el cos d'aquell que havia estat el seu rector, fou enterrat dins la mateixa església que ell mateix havia edificat.

Catina Femenias Riutort

Sa Sella tot l'any

Sa Sella és la revista local del municipi de Sencelles. Està editada pel Centre Cultural de Sencelles des de 1983 i és oberta a qualsevol col·laboració. La revista es mantén gràcies a les aportacions que realitzen cada any els socis-subscriptors del Centre Cultural de Sencelles-Sa Sella.

Si vos ha agradat aquesta revista, que teniu en les mans, i la voleu rebre a ca vostra durant tot l'any, feis-vos subscriptor!; si encara no sou subscriptor de Sa Sella, fers'hi és ben bo de fer. Hi ha tres camins: Simplement donar 1.500 pta. anuals a qualsevol dels col·laboradors de Sa Sella, o enviaules al local de Sa Sella del carrer de l'Església, 3 07140 - Sencelles, o finalment ingressau-les al compte corrent que té el Centre Cultural de Sencelles - Sa Sella a qualsevol de les tres oficines bancàries de

Sencelles: Banca March, Sa Nostra o La Caixa.

D'aquesta manera, fent-vos socis-subscriptors de la revista, la rebreu cada dos mesos i mig, aproximadament, a ca vostra i així podreu seguir, any rera any, tot allò que passa al nostre municipi, les xafarderies que es contenen, l'actualitat política, les reivindicacions de tots els col·lectius, les activitats de les associacions, la vida cultural, les imatges històriques, etc, etc, etc...

Endemés tendreu la satisfacció de contribuir a mantenir l'entitat cultural més antiga del poble i podreu participar en els concursos, exposicions i activitats que organitza el Centre Cultural de Sencelles.

Sa Sella durant tot l'any i no és pagat!

Imatges d'Ahir

Aquesta imatge que veis és a ca ses monges fa devers 45 anys.

Fila d'alt d'esquerra a dreta: Maria de ca'n Fiol, Magdalena de ca'n Panada, Francisca de ca'n Ferrera, Magdalena de ca'n Cariet, Magdalena de ca'n Racó, Maria de ca'n Just, Francisca de ca'n Vinyes, Magdalena de ca's Pollastre, Jeroni de Son Saletes, Coloma de ca na Maria Rosa i Margarita de Cascanar.

Segona fila d'esquerra a dreta: Una dona de ca'n Matet de Biniali, Sor Antònia, Margalida de ca's Capità, Francisca de ca's Sastre, Catalina de ca's Sastre, Francisca de ca'n Malagana, Francisca de ca'n Betlem, Àngela de ca'n Morro, Pereta de ca'n Mascaró, Francisca de ca'n Rata, Maria de ca'n Malagana, Catalina de ca'n Baldó i Margalida de ca'n Xotano.

Tercera fila: na Joana de ca'n Puça (dreta), assegudes: Antonia de ca'n Lluc, Margalida de ca'n Moreió, Francisca de ca'n Llargo, Isidora de ca'n Pansa, Catalina Ramis, Catalina de son Llucià, Margalida de ca'n Revull, Àngela de ca na Cavallera, Catalina de ca'n Just, Anita de ca'n Valero.

Tercera fila assegudes d'esquerra a dreta: Maria de sa Talaia, Francisca de ca'n Ditet, Magdalena de ca'n Pulit, Eugènia de ca's Camion, Catalina de ca'n Manita, Antònia de ca'n Just, Francisca de ca's Purpunyent i Magdalena de ca'n Carel-lo.

Foto cedida per Macià Llabrés

De Sencelles : sencellers

Cinc sencellers més morts per la repressió de la Guerra Civil (i II)

Antoni Rosselló Nadal : Era de Binissalem però vivia a Sencelles perquè treballava a la farmàcia, i per això li deien En Toni es Practicant. En esser assassinat tenia quaranta-dos anys. L'any 1931 va esser un dels tres membres de la comissió gestora que substituï els elegits a les eleccions del 12 d'abril del 31, ja que aquestes votacions foren protestades i es varen haver de repetir dia 31 de maig de 1931. Formava part del comitè directiu de la junta local d'Esquerra Republicana Balear que tenia la seva seu a Sencelles al carrer des Rafal, al cafè de ca na Polla (actualment La Caixa). Era molt bravejador i s'implicà molt en la tasca de la causa republicana a Sencelles. A passat a la història política de Sencelles per la frase i gest als genitals: "estos son mis poderes".

Conten però, que la causa que determinà la seva mort tenia un caire extra-polític : havia deixat doblers i en anar a reclamar-los, va caure en desgràcia. El deutor tenia bo i l'acusà, incitant que el matassin s'estalviava haver de tornar el deute.

Abans de matar-lo, el torturaren. Va esser trobat mort dia 27 d'agost del 36 a ca l'Ardiaca, possessió de Palma situada entre can Capiscol i sa Riera, just al costat del cementeri.

Antoni Vallès Sans : Era de can Roquet. No era militant de cap partit polític. La causa de la seva mort i la del seu germà és ben tragi-còmica. Eren dins una taverna de la vila i arribà un escamot de feixistes que saludaren a la

parròquia amb un "Viva España". Els dos germans roquets en lloc de contestar amb el mateix crit de guerra fatxa, per fer la gràcia, cridaren "Viva Azaña", nom del president de la República. Morí afusellat com el seu germà.

Bartomeu Vallès Sans : Era l'altre germà de can Roquet. No tenia filiació política. La seva mort és tan absurda, com la de tots els altres assassinats durant el Glorioso Alzamiento.

Macià Vicens: En morir devia tenir uns trenta anys. Estava casat i a ca seva vivien al principi del carrer de can

Betlem, ara Glossador Llorenç Cartutxo. Feia feina de jornaler. Segurament les seves activitats lligades al Partit Comunista no caigueren bé a qualche senyorot del poble que l'acusà. L'anaren a cercar un vesper a ca seva i encara no se sap on l'assassinaren.

Pere Josep Cirer i Gomila : Era de can Floret. Va néixer l'any 1900, estava casat i tenia fills.

Feia feina de sabater i de pagès. Era regidor de l'Ajuntament de Sencelles i un activista del Partit Comunista. Era per foravila amagat quan el detingueren. El se'n dugueren presoner cap a Manacor. La seva família va fer gestions per intentar alliberar-lo però no hi varen esser a temps ja que va esser assassinat dia 17 d'agost de 1936 a Son Coletes devora el cementeri de Manacor. "Li dispararen una ràfega de trets en el ventre i el tiraren sobre abatzeres encesos. Per tal que començàs a cremar-se mentre agonitzava".

Les dades ha estat bàsicament extretes del llibre Diccionari Vermell de Llorenç Capellà.

Miranda Miret

Imatges d'Ahir

Una foto molt parescuda a aquesta d'aquí d'alt ja va esser objecte d'atenció a la revista Sa Sella número 41 corresponent als mesos de setembre i octubre de 1995 a la secció Qui dies passa, anys empeny !

Era també una foto tirada des de la base de la torre del molí de can Cinto del carrer des Molins. Aquesta és extreta del Corpus de Toponimia de Mallorca, és per tant més moderna que la que va sortir al 95: trenta anys més tard.

La imatge d'aquí baix també del Corpus de 1962 mostra l'estat de la Plaça llavors. La veritat és que és molt semblant a la imatge que podem observar acualment. Les úniques diferències serien la façana de la rectoria restaurada i que a l'estàtua de Jaume Mir de Sor Francinaina no li mancava cap dit.

Imatges d'Ahir

Aquestes fotos panoràmiques foren fetes devers l'any 1940 per un fotògraf mallorquí de Maria de la Salut pertaen al sequer d'albercocs que es feia als mesos de juny i juliol a la zona de Sencelles anomenada "la fàbrica" per a la seva producció d'albercocs secs, que era una indústria fonamental per l'economia familiar del poble. L'amo del suer era en Rafel "Vinyes". Aquesta finca està situada al costat d'una altra anomenada "Sa Gruta".

A la foto podem distingir les diferents parts del que anomenaven la "La Fabrica"; a la dreta podem observar l'enfradora, també distingim un portal de porxo on hi ha el magatzem en el que posaven els albercocs secs col·locats damunt canyissos que servien per estendre els albercocs al sol.

Després de consultar en molta gent major del poble quasi ningú ha pogut assegurar qui són els que apareixen a foto ja que tots són molt joves o molt majors i molta de la gent que els podria identificar malauradament ja ens ha deixat.

Toni Florit i Florit

De Sencelles : sencellers

Pere de Centelles

Segons una teoria sobre l'origen del nom de Sencelles, es tractaria del primer senceller documentat després de la Conquesta que aportà el topònim de la vila.

Pere de Centelles va néixer entre les parets del castell de Centelles a l'entorn de 1190, fill

del baró Gilabert de Centelles i la seva esposa Saurina, personatges ben documentats en la història de la casa senyorial centellenca. Seguint el costum d'aquells temps i no essent el primogènit de l'esmentat matrimoni, els seus pares el destinaren, de jove, a l'estat clerical, oferint-lo per a la seva educació a l'escola catedralícia de Barcelona l'any 1198. Allí restaria encardinat com a canonge sagristà de la Seu, dignitat important en el cos canonical, fins a la seva elecció episcopal, efectuada el 1241.

Durant aquells anys de canonicat es destacà ja per les seves qualitats, que el situaren en la relació i amistat del gran monarca Jaume I el Conqueridor i de les figures que l'enrevoltaven, com el seu conceller i jurista Sant Ramon de Penyafort, o també el bisbe, Sant Bernat Calvó.

De la relació amb el rei Jaume sabem que l'acompanyà en la conquesta de Mallorca i que per això fou premiat amb terres dins el districte musulmà de Sencelles : Canarossa. Està comprovat que fou senyor de la possessió alaronera de Solleric.

La promoció a l'episcopat, el 1241, del canonge Pere de Centelles, reflecteix un estret lligam amb Sant Bernat de Penyafort, el gran capellà pontifici, resident al convent dominicà de Barcelona. En efecte, malgrat la majoria de sufragis obtinguts en l'elecció feta pels seus companys de capítol, segons la pràctica de

l'època, Pere es resistí a l'acceptació de la dignitat conferida, manifestant el vot secret que havia fet d'entrar a l'ordre dominicà. Però, la intervenció del sant, figura rellevant dins de l'Ordre, del propi rei Jaume i del capítol en pes, assoliren que acceptés el

1243 governà la diòcesi de Barcelona.

Durant els seus deu anys d'episcopat va tenir zel pel manteniment de la disciplina eclesiàstica, manifestat en els sínodes diocesans celebrats els anys 1243, 1244 i 1245.

La mort de Pere de Centelles, el bisbe dominicà centellenc, pot situar-se a les darreries del mes de març de 1252. Atorgà el seu darrer testament el 23 d'aquest mes, en el qual ordenava que s'executés pels marmessors nomenats, però sota el consell del prior de Santa Caterina i de fra Ramon de Penyafort. El propi rei Jaume feia executar el testament el 24 d'abril immediat. Està enterrat a la capella de Sant Martí de la Catedral de Barcelona.

Resum d'un capítol del llibre *Centelles Notícies Històriques* de Josep Maria Font i Rius.

Imatges d'Ahir

Aquestes dues imatges de Sencelles no han sofert gaire grans transformacions des que es varen fer fins ara.

En una podem veure com era el portal de les dones de l'església de la Parròquia de Sant Pere de Sencelles. Si ara mateix sortissiu de ca vostra amb una càmera de fer fotos i n'hi fessiu una amb format de blanc i negre no hi trobariu diferència amb la imatge de SA SELLA presa del Corpus de Mascaró Passarius.

En l'altra fotografia podem veure una perspectiva del carrer de l'Església presa del Corpus.

Si vos fixau ho trobareu tot ben normal i avesats a com ho podríem veure ara, però si mirau atentament veureu petits detalls fruits de la modernitat: no hi ha cotxes ni circulants ni aparcats, no hi ha cables, els cantons del campanar no tenen les jardineres d'hidries, la plaça té un esponerós lledoner, no hi ha antenes aèries, etc mirau, mirau i n'hi trobareu de petites diferències amb la imatge actual.

De Sencelles : sencellers

Rvdm. Ilsm. Dr. Fr. Simó Bauçà i Salas,
XXXI Bisbe de Mallorca

El Rvdm. Dr. Fr. Simó Bauçà i Salas era fill legítim de Pere Bauçà i Gabriela Salas. Va néixer el 16 de febrer de 1552 i fou batejat el mateix dia a n'el Baptisteri de la Basílica Catedral. De ben petit va passar a viure a la rectoria de Sencelles amb el germà del seu pare el Rvd. D. Miquel Bauçà, rector de la Parròquia de Sant Pere des de 1563 ; i sota la seva tutoria va aprendre les primeres lliçons de la Doctrina Cristiana i de llengua llatina. Més tard es va traslladar al col·legi de Ntra. Sr.a de Montision on estudia humanitats i filosofia amb els pares jesuïtes.

A n'els 20 anys decideix pel seu compte, i sota la inspiració divina, abraçar l'estat religiós. El 17 de desembre de 1571 es va despedir dels seus familiars i amics per ingressar en el Convent de Sant Domingo de Ciutat. El noviciat iniciat aquí el va concloure en el de la mateixa Orde religiosa de València, sota la direcció del prestigiós mestre de novicis Sant Lluís Beltran. L'any 1575 es va ordenar sacerdot.

Ja des de llavors es perfilava com un futur predicador de multituds. Rebuda l'ordenació sacerdotal i acabats els estudis corresponents al seu estat religiós va retornar a la Casa de Ciutat, amb la titulació d'Orador Sagrat. Va recórrer els pobles de tota l'Illa i va predicar multitud de quaresmes amb ciència i eloquència per part seva, i amb gran futur espiritual per part dels seus oients.

En poc temps fou lector de teologia en el convent dominicà de Puigcerdà, predicador a la diòcesi de Tarragona, professor de filosofia en el Col·legi de Sant Domingo de Ciutat. L'any 1590 fou nomenat Pare Prior del Convent de Sant Vicenç Ferrer de Manacor. Al cap de tres anys fou destinat a Girona com a professor de teologia, i l'any 1595 ocupa la mateixa càtedra en el Convent i Col·legi de Palma.

L'any 1597 fou elegit Provincial de Terra

Santa, i al 1606 Provincial de la província dominicana d'Aragó.

Es trobava exercint el citat càrrec de Provincial quan se li fou comunicat que havia estat preconitzat Bisbe de Mallorca. Felip III "el Pietós" coneixia a fra Simó per haver estat aquest el confès de la seva esposa la reina Dona Margalida. Sabedor que la seu de Mallorca estava vacant a causa de la defunció del senyor Laso Sedenyo, no va dubtar a proposar al Summum Pontífex Paulo V, que concedís l'ocupació a fra Simó.

Aquest es va resistir durant un temps a acceptar tan alta dignitat, pero convençut que aquesta era la voluntat de Déu, va accedir a la proposta del monarca i la seva esposa.

L'elecció va tenir lloc el dia 7 de gener de 1608, i el dia 16 de maig del mateix any el pare Simó Bauçà prenia possessió de la mitra episcopal.

La consagració episcopal es va dur a terme a Barcelona el dia 11 de juny de 1608. Al dia següent, ja es presentava en el moll de Ciutat, on l'esperaven les autoritats civils i eclesiàstiques i, amb elles, una gran multitud de feels per donar-li la benvinguda. Tots els presents estaven força contents de tenir per Bisbe un paísà seu.

El ja Reverendíssim i Il·lustríssim Doctor Fra Simó Bauçà i Salas, Bisbe de Mallorca, s'instal·là en el palau episcopal i començà el seu pontificat. En la seva ment hi figuren nombrosos projectes.

Tres notes que caracteritzen l'episcopat de Fr. Simó són la predicació, la pietat, la lliberalitat. Era especialment devot, com a bon dominic, de Maria Santíssima. El rosari figura en el seu escut d'armes, com a preciat trofeu, va propagar la vertadera religió, instituí algunes processons com a símbol de la pietat ciutadana, entre elles la del Divendres Sant, la del Diumenge de Pasqua i la de Sant Pere. Sabem que tenia molta devoció a n'el Príncep

dels Apòstols i titular de la nostra Parròquia.

Una qualitat característica del bisbe Bauçà, era la generositat. Repartia diàriament cent racions de pa, carn i vi entre els miserables, i en els moments més crítics va accedir a vendre la vaixela d'argent del palau.

Aquesta generositat es va posar de relleu, sobre tot, en els anys de fan general que va sofrir l'Illa a causa de les males collites dels anys 1613, 1617 i 1618. Ell no ajudava els pobres per guanyar-se simpatia, sinó perquè així ho prescriu les Sagrades Escriptures.

Tingué cura també d'ampliar notablement el Palau Episcopal. Va construir un gran saló on va organitzar una galeria amb els retrats dels seus antecessors del ministeri. Va reformar la façana, així com ho indica el seu escut d'armes i la següent inscripció que es pot llegir a la cornisa :

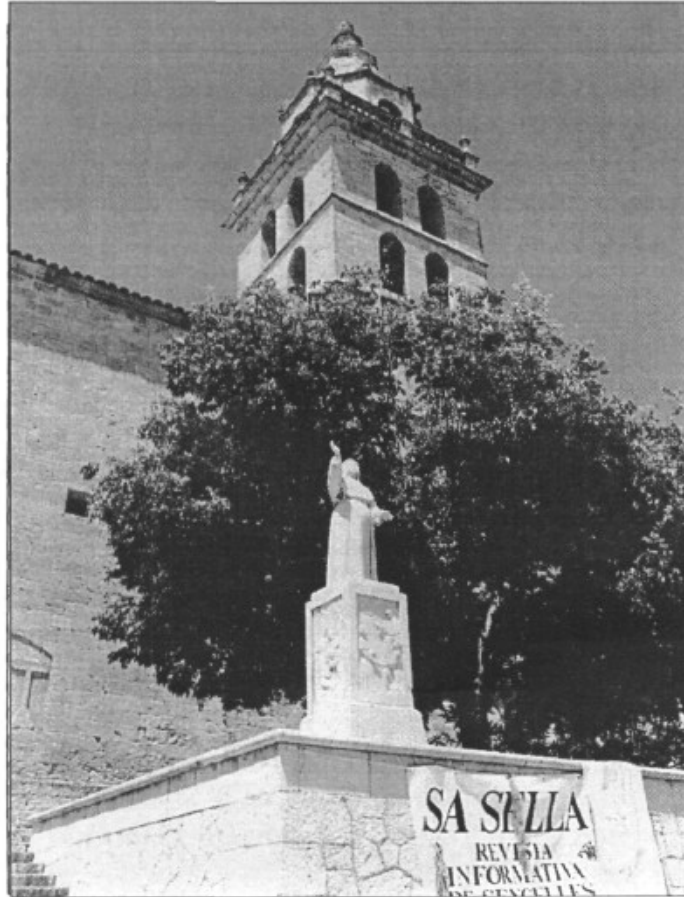
IN DEI HONOREM ET PATRIAE
DECUS D.F. SIMON BAUZA EPISCOPUS
MAJORICENSIS. 1616.

Així mateix va dur a terme notables reformes dins la Catedral.

Una altra de les seves tasques, fou posar molt d'interès a treballar amb els processos de mallorquins amb fama de santedat, per poder-los venerar als altars. Impulsà el procés de canonització del Beat Ramon Llull, i a ell se li deu la inauguració del culte públic a sor Catalina Thomàs. Es diu que el primer miracle que feu la dita Beata, fou en precisament a favor del

Bisbe Bauçà.

Durant el seu pontificat es van celebrar dos sínodes diocesans : el primer l'any 1611 i el segon l'any 1619. Per la tasca administrativa, tingué la sort de comptar amb notables col·laboradors, com el popular Servent de Déu Julià Fontirroig.

Altres fets memorables d'aquest episcopat fou la canonització de Santa Teresa d'Àvila, pel Papa Gregori XV l'any 1622, i que es va celebrar a Mallorca amb solemnes festes durant el mes d'octubre del mateix any. I l'inici del procés de beatificació del porter del Convent de Monti-sion, Sant Alonso Rodriguez, pocs anys després de la seva mort, l'any 1617.

La matinada freda del 5 de desembre de 1623, una hora abans del trenc d'alba, el Bisbe Simó Bauçà, víctima d'un atac de

gota, va entregar l'ànima al Pare. Tenia aleshores 71 anys d'edat i n'havia dedicat 15 al servei pastoral de la nostra diòcesi. Les seves despulles foren portades en processó fins a la Catedral, on es van celebrar les exèquies fúnebres. Van plorar consternats el clergat, les autoritats i el poble feiel. Van plorar consternats sobre tot els pobres, conscient que perdien a n'el seu pare i benefactor.

Per voluntat expressa del difunt Sr. Bisbe fou sepultat a l'Església de Sant Domingo, però no a la fosa comuna dels frares, així com hauria desitjat, sinó enmig del presbiteri on es va aixecar una sumptuosa sepultura.

Jordi Llabrés Sans

Imatges d'Ahir

Aquesta és l'aliniació de l'equip de futbol "Les Àguiles" al camp de Son Mut en motiu del partit que varen jugar dia 14 d'agost de 1966 contra l'equip de Alsa en motiu de les fetes majors de la Mare de Déu Morta. El resultat fou de 3 a 1 a favor de les Àguiles.

Drets, d'esquerra a dreta:

Jaume Massot de ca'n Letgori, Toni Bennàssar de ca s'Escolà, Biel Alomar de ca'n Pintat, Biel Alomar de ca'n Llarg, Miquel Verd de ca'n Papa, Miquel Gamundi de ca'n Malagana, Pedro Llabrés de ca'n Mavi, n'Igorra, Toni Cirer de ca'n Pansa.

Acotats, d'esquerra a dreta:

Joan Massot de ca'n Letgori, Andreu Gamundi de ca'n Malagana, Miquel Llabrés de ca'n Xeliu, Toni Vallès de ca'n Merris, Toni Bennàssar de ca'n Llabrés, Toni Socias de ca'n Bunyol, Joan Reinoso de ca's Pastoret.

Foto cedida per Miquel Llabrés.

Per estar informats, per saber les darreres notícies que passen dins el poble, per ser els primers en saber-ho tot, llegiu Sa Sella sa revista de Sencelles, sa revista del Centre Cultural.

Si encara no estàs subscript, a que esperes!.

Apunta't ja! i ho sabràs tot.

De Sencelles : sencellers

D. Josep Morey i Cirer

Dia 10 de febrer de 1910, neixia a Sencelles, fill del matrimoni format per D. Ramon Morey i Fiol, i Da. Catalina Cirer, el Rvd. Sr. D. Josep Morey i Cirer, el qual fou batejat a la Parròquia de Sant Pere de Sencelles, el mateix dia.

Josep, de ben jove es va sentir atret per la vocació sacerdotal, ja que va viure en un ambient familiar no gens allunyat del món religiós i clerical; doncs un germà del seu pare, el Rvd. Sr. D. Miquel Lluís Morey i Fiol, fou ordenat sacerdot l'any 1895, oficià la Missa Novella en la Església Parroquial d'aquesta vila dia 24 de març del mateix any, i exercí el càrrec de Vicari coadjutor de la Parròquia fins l'any 1905 aproximadament. Morí dia 26 de febrer de 1930 a l'edat de 62 anys. Quan comptava amb l'edat de 45 anys, podem destacar que fou un dels testimonis del procés informatiu per a la Causa de Beatificació i Canonització de la ja avui Beata Francinaina.

En quant a n'el Rvd. Sacerdot que ara ens ocupa, D. Josep, direm que va seguir les petjades de la vocació a la què se sentia cridat, ingressant en el Seminari Conciliar de Sant Pere de Ciutat, on estudià els cursos de Teologia i Filosofia, propis per a la formació presbiteral.

Per manca de salut, els estudis es van perllongar notablement, però vegé els seus anhels coronats, quan fou ordenat de sacerdot dia 3 de juny de 1939. Cantà Missa Primera el dia del Patró de la nostra Parròquia, Sant Pere, i com a dada curiosa cal dir, que predicà el sermó de la festa de Santa Àgueda, l'any 1941.

Després de l'ordenació, fou destinat a la "vicaria in capite" des Capdellà, on exercí el seu ministeri com a vicari durant 5 anys.

L'any 1944, a instàncies del Sr. Bisbe, passà a la parròquia de Lloseta en qualitat d'ecònom, on dugué a terme una activitat ampla i fecunda. Reorganitzà l'associació de l'Acció Catòlica, fins aconseguir el complet de les 4 rames. Donà solemnitat a les primeres comunions i altres

festes. Ja als anys 50, quan Lloseta començà a conèixer un cert benestar econòmic, dugué a terme varies millores a la parròquia: enrajolat del temple, bancs nous per a les dones, altaveus, nou sagrari i nombroses imatges.

Morí quan encara no havia arribat a la plena maduresa, a l'edat de 53 anys, dia 12 de febrer de 1963. Consta, i avui dia, encara es recorda, que el seu funeral fou una autèntica manifestació de dol. A les 4 del capvespre, del dia del seu trànsit, es formà l'acompanyament de les seves despulles a l'Església de Ntra. Sra. de la Nativitat de Lloseta.

La comitiva fou acompanyada pels nins de les escoles, totes les associacions parroquials, seminaristes, més de 10 sacerdots, els canonges D. Bru Morey i Garcias Palou, el Vicari General, el Bisbe Dr. Jesús Enciso Viana, autoritats locals i les rames de l'Acció Catòlica.

Per expressa voluntat de D. Josep, després del funeral, el seu cadàver va ésser portat al seu poble natal de Sencelles, on es va celebrar un altre funeral i l'enterrament. El trasllat cap a n'aquesta vila, fou una vertadera mostra d'afecte cap a l'estimat ecònom Morey, tant per part dels llosetins com dels mateixos sencellers. La comitiva la van formar més de 60 cotxes, uns quants autocars i una multitud de gent que va fer el trajecte a peu, per no disposar d'altra medi, amb torxes enceses i resant oracions en sufragi de la seva ànima.

Fou una persona senzilla i bona, així i tot va rebre crítiques i difamacions d'un grup reduïtíssim de persones, fets que després es van oblidar i superar, rellevant-los per un esperit de gratitud i afecte.

Els mitjans de comunicació territorials es van fer ressò de la sobtada i desconsolada mort, i dia 15 de febrer fou publicat un interessantíssim article al Diario de Mallorca, signat per D. Bru Morey, sobre la seva mort i exèquies.

Jordi Llabrés i Sans

Imatges d'Ahir

Aquesta foto tan antiga té devers 60 anys. es tracta de's sequer que es feia a sa Quintana, no hem pogut destriar la gent, simplement hem conegut l'amo Joan Rei que és aquest ninet que està davant de tot agenollat.

Foto cedida per Macià Llabrés

De Sencelles : sencellers

Josep Ramis d'Ayreflor i Sureda

Josep Ramis d'Ayreflor i Sureda d'origens de pare senceller, fou fill de D. Lluís Ramis d'Ayreflor i Alemany, i de Dna. Maria Antònia Sureda i Sanxo de la Jordana. Va néixer a Ciutat de Mallorca, l'any 1877, on residia habitualment a la casa que la família dels Ramis d'Ayreflor posseïa en el carrer de Fonollar, molt a prop del Monestir de les Monges de Clausura de Santa Clara d'Assís, i on més tard morí l'any 1960.

Degut a la bona posició familiar es va llicenciar, després dels estudis elementals, en història, filosofia i lletres, a l'antiga Universitat de Mallorca. Gran aficionat a l'estudi, recerca i investigació d'arxius, fou nomenat Arxiver de la Diputació de Balears, l'any 1909, càrrec que va ostentar fins al 1929; entre els anys 1923-1927 i 1931-1960, va esser president de la Comissió de Monuments de Balears. Va publicar molts d'articles, estudis i treballs de tema històric. Durant la temporada de vacances estivals que passava anualment a la possessió d'Ayreflor de Sencelles, tingué l'ocasió de conèixer i poder investigar dins l'Arxiu Municipal de la Sala, i entre els anys 1905 i 1913, a n'el Butlletí de la Societat Arqueològica Lul·liana va publicar una relació de "Documentos Curiosos del Archivo Municipal de Sencellas".

S'especialitzà en genealogia i publicà diverses obres sobre la noblesa mallorquina. La seva obra cabdal fou "Alistamiento Noble de Mallorca del año 1762", considerat el primer estudi global sobre la noblesa illenca fet amb criteris històrics. Sobre aquest mateix tema, va publicar altres treballs com "La Nobleza Mallorquina, singularmente en el siglo XVII", "El Conde Malo y su familia", "Comentarios sobre la discriminación de la nobleza mallorquina", "El estamento prócer de Mallorca en la Baja Edad Media y épocas posteriores", etc. D'entre llurs monografies biogràfiques cal des-

tacar la dedicada al "Canónigo, D. Antonio Figuera", a més d'altres importantíssims escrits publicats, al ja abans dit Butlletí de la Societat Arqueològica Lul·liana i Hidalguía, entre altres. Fou acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia Provincial de Belles Arts i membre de l'Acadèmia de la Història.

En vida, va sentir parlar tant de la seva família, com en el poble, de la tradició de Sor Francinaina Cirer, i la Causa de Beatificació i Canonització, l'any 1913, el va nomenar testimoni del Procés Informatiu, on va presentar al Tribunal un interessantíssim arbre genealògic, per ell traçat, i que arribava fins a les setze generacions precedents de la Beata, i que com deia ell "demostra la puresa de sang de la Serventa de Déu".

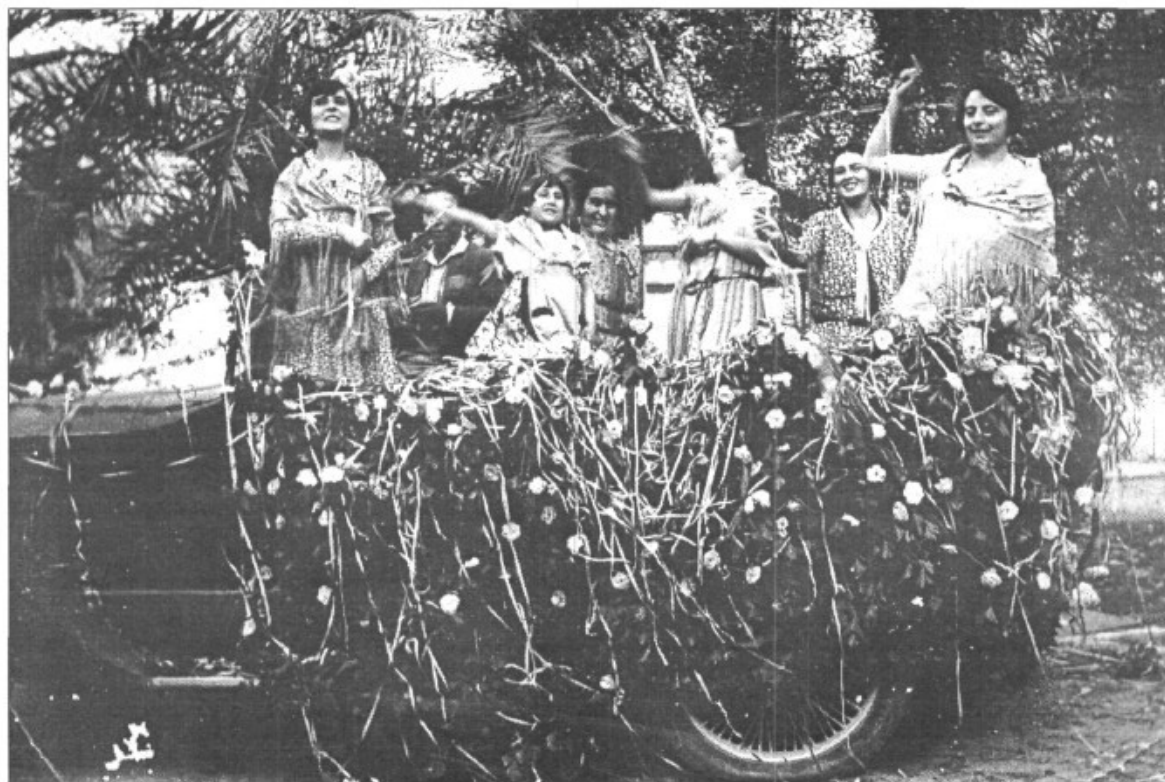
D'entre les seves declaracions aportades a la Causa, en destacarem una que fa referència a la seva pròpia família, Atreta per la fama de santedat de què gaudia la Mare Superiora, la va visitar la noble senyora Dna. Margalida Alemany i Noguera de Superna, esposa de D. Miquel Ramis d'Ayreflor i Porcel, avis de D. Josep Ramis d'Ayreflor i Sureda. La dama, en summe grau de desconsol per no haver tingut notícies des de feia molt anys dels seus dos fills Segundo i Sabino, que lluitaven com a soldats a la guerra, contra els enemics d'Espanya, a l'Illa de Santo Domingo, fou escoltada per Sor Francinaina la qual, al mateix temps de consolar-la, l'animava també al sacrifici, ja que li deia: "tractant-se de guerra, res de bo podem esperar; però tengui vostè la seguretat que, en breus dies, rebrà notícies d'ells".

Cristianament resignada a la voluntat de Déu i molt consolada va retornar a casa, Dna. Margalida Alemany, i en el bru temps transcurt de dos dies, rebé carta del seu fill Sabino, participant-li la trista notícia d'haver mort a la guerra el seu germà Segundo.

Jordi Llabrés i Sans

Imatges d'Ahir

Per més que ho hem intentat no hem pogut destriar les persones que surten a aquesta imatge, pel que veim es tracta d'una carrossa ben enremellada, segurament data de molt enrera.

Foto cedida per Macià Llabrés

Aquests joves tant estirats són d'esquerra a dreta: en Llorenç de Son Servera, na Catalina Ramis de ca'n Just, en Josep Llabrés de sa Cometa, ?, i en Tomeu Aloy de ca'n Llargo. Està presa a sa Cometa.

Foto cedida per Joana Aloy

Imatges d'Ahir

Aquesta foto es va fet exactament dia 15 d'agost de l'any 1955, pel que ens han dit es tracta de l'aniversari de la mort de Sor Francinaina. Hem deixat que fossiu vosaltres qui endivinassiú les persones que hi surten.

Foto cedida per Macià Llabrés

De Sencelles: sencellers

Antoni Arrom Amengual de ca'n Randa (1918-1990)

Va néixer a Costitx dia 18 d'abril de 1918. És el quart de sis germans fruit del matrimoni de Jaume Arrom i Margalida Amengual.

Fou un home senzill i humil, va dedicar quasi tota la seva vida al treball del camp. De ben jove, quan encara era fadrí, feia de posader a una possessió d'Orient, però quan morí la seva mare i es quedà tot sol, tornà cap al seu poble. Va treballar a l'hort de ca'n Xim a Cascanar i fou per aquell temps on conegué a Maria Mut Pastor de ca'n Revell amb qui uns anys més tard es va casar. Possiblement per l'avançada edat quan contragué matrimoni, no va tenir descendència alguna.

Passà a treballar a l'hort de's Pou, més conegut per l'hort de ca'n Revell. Allà va dedicar tot el seu esforç per aconseguir que aquella terra donàs bons resultats i bons aliments.

Però no solament el treball dur i afeixugat del camp ocupaven tot el seu temps ja que sempre trobava alguna estona per dedicar-la a les seves dues gran passions: el futbol i a escriure gloses.

Era gran seguidor del Sencelles i no passava cap diumenge, quan l'equip jugava a casa, que no anàs a veure'ls jugar al camp situat al camí de la Mànega. Estava orgullós de poder dir que tenia el carnet n° 1 de soci i així ho va mantenir durant molts d'anys.

En diverses ocasions ell va dir que no es sentia glosador, però qualsevol lloc era bo per escriure, això sí a la seva manera, algunes gloses que després guardava a trossos de paper d'estrassa, al paper que embolicava el seu tabac o simplement a dins petits blocs d'espiral que anava omplint.

El fet d'escriure gloses li va obrir moltes portes a l'hora de fer gran amics, participà a una trobada de glosador que es va fer a Pòrtol i l'any 1984, un pinero, l'amo Bernat Coll li dedicà un poema així com en Tomeu de Son Verd. Tenia assídua correspondència amb en

Jaume Calafat, en Calafat de Son Servera. Signava els seus escrits baix el pseudònim de Nito de Ran, que no és més que Toni Randa però al revés.

Les gloses i el futbol sempre caminaren juntes ja que moltes són les gloses que hem trobat que fan referència al partit jugat entre el Sencelles i l'equip rival que venia a jugar al poble. Després el dilluns que venia endavant anava a veure el president de l'equip, molts d'anys ho fou en Tomeu Verd de ca'n Papa, i li entregava la seva petita o inclús més extensa glosa perquè l'amo Tomeu ho pogués llegir

Morí l'any 1990 a causa d'una greu malaltia.

Com ja he dit moltes són les gloses que en Toni Randa va escriure i les va incloure dins d'apartats tant diversos com: coses del futbol, coses de la vida, coses de política...

Aquí teniu una breu selecció de gloses fetes per en Toni Randa.

Bon Jesús Purissimeta

això no passa a qualsevol
quaranta duros de futbol
i un bon cop a sa furgoneta.

(Coses de futbol per Nito de Ran)

Recoranta repunyetes

de beneits ja n'hi ha molts
pagaren dos mil pessetes
per veure marcar dos gols.

(Coses de futbol per Nito de Ran).

Antoni Arrom Amengual

Si leu de menester per res
viu al carrer de's Rafal
número 23.

(Coses de sa vida per Nito de Ran)

Guillem Mut

Imatges d'Ahir

Aquestes muntanyes que veis al darrera són les mateixes que veim quan anam a Lluc.

D'esquerra a dreta:

Margalida de ca'n Serra, Maciana de ca's Mariner, Esperança de ca'n Serra, Antònia de ca'n Negret, Francisca de ca'n Negret, Antònia de ca'n Cota, ?, Germanes de ca'n Bonet, Margalida de ca'n Masset, ?, sa madona de ca'n Masset.

Acotats:

?, Antoni Camacho.

Era molt freqüent per no dir obligatori que quan un grup de joves i al·lotes anaven d'excursió que els acompanyàs una dona major, segurament era per vigilar que no fessin tala.

Foto cedida per Jaume Arrom

Imatges d'Ahir

Tota ocasió era bona per riure i passar-ho bé, ho podeu comprovar en aquests joves que surten a la fotografia. Eren devers els anys 55-60.

Drets d'esquerra a dreta:

Maria de ca'n Just, Magdalena de ca'n Cariet, Francisca de ca'n Vinyes, Toni de ca'n Caragol, Magdalena de ca na Cavallera, Biel de ca'n Pere d'Inca.

Agenollats d'esquerra a dreta:

?, Magdalena de ca'n Pollastre, i Margalida de ca's Capità.

Foto cedida per Macià Llabrés

No vos podem dir el nom d'aquestes persones perquè gairebé no es poden veure bé les cares, això sí el lloc és del tot familiar, el carreró de l'església.

Foto cedida per Macià Llabrés

Imatges d'Ahir

El cafè de ca'n Coques l'any 1961, si els vostres ulls ho poden apreciar mirau el calendari de l'esquerra i veureu l'any en que es va fer la fotografia (si és que no era caducat)

Drets d'esquerra a dreta:

Miquel de ca'n Morro, Bernadí de ca'n Puça, Jaume de ca'n Serra, Sebastià de ca'n Pansa, Tomeu de ca'n Baldó, Lluís de ca'n Pou.

Asseguts:

Joan de ca'n Toneses i en Tomeu de ca'n Conet.

Foto cedida per Mª Esperança Ramis

Aquesta foto va ser feta a la part de darrera de les escoles, actualment el menjador i un parell d'aules.

D'esquerra a dreta:

Martina de ca'n Estela, Antònia de ca'n Negret, Francisca de ca'n Majoral, na Francisca Tòfolà.

Foto cedida per Jaume Arrom

GOVERN BALEAR

**Conselleria d'Educació, Cultura
i Esports**

AJUNTAMENT DE SENCELLES